

Posudek oponenta bakalářské práce

Název bakalářské práce: **Psychologické aspekty tvořivé hry v polytechnické výchově v MŠ**

Autorka bakalářské práce: Barbora Žáková

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.

Oponentka bakalářské práce: Mgr. Michaela Pejchalová

Hodnocená bakalářská práce Barbory Žákové se zabývá tématem polytechnické výchovy v mateřské škole, konkrétně tvořivou hrou dětí předškolního věku. O aktuálnosti problematiky svědčí skutečnost, že autorka zkoumá efekt metodiky *Tvořivá hra*, která je součástí vzdělávacího projektu Muzea Říčany (ukončení plánováno na říjen 2020) a do praxe je teprve zaváděna. Zjištěná výzkumná data mají tedy jednoznačný pedagogický přínos. Cíl bakalářské práce je v úvodu jasně vymezen – zmapovat význam tvořivé hry v polytechnické výchově v MŠ a zjistit postoj učitelek MŠ k polytechnické výchově a k tvořivé hře po zapojení programu *Tvořivá hra* do praxe. Práce je dle zvyklostí členěna na teoretickou a praktickou část, jejichž rozsah je v přijatelné rovnováze.

V teoretických východiscích autorka čtenáře seznamuje s pojmy, které považuje za stěžejní a které úzce souvisí se zaměřením její práce: vývojová specifika dítěte předškolního věku; hra a tvořivá hra; koncepce polytechnické výchovy. Oceňuji, že autorka ukázala nejen schopnost prezentovat výčet teorií, ale také práci s komparací názorů a odvahu uvést vlastní stanovisko (např. analýza teorií potřeb na str. 19). S pojmem polytechnická výchova manipuluje autorka v textu už příliš brzy. Objevuje se již v kapitolách pojednávajících o myšlení a potřebách dítěte předškolního věku, kdy ještě čtenáři není dostatečně známa jeho definice. A to i přesto, že sama autorka uvádí, že polytechnická výchova může být pro mnohé pojem neznámý a je třeba jej terminologicky odlišovat od pracovních činností a pracovní výchovy. Toto propojování vývojových specifík a potřeb dítěte předškolního věku s přínosy polytechnické výchovy bych naopak uvítala ve větší míře v závěru teoretické části. Celkově lze ale shrnout, že výběrem citovaných autorů vede autorka čtenáře cílevědomě k pochopení významu tvořivé hry a polytechnické výchovy v MŠ pro rozvoj dítěte.

Vlastní výzkumné šetření má kvalitativní design, ke sběru dat byly využity polostrukturované rozhovory s učitelkami MŠ a pozorování dětí během tvořivé hry v polytechnické výchově v MŠ. Velikost vzorku (6 učitelek a 6 tříd) odpovídá kvalitativnímu výzkumu, kombinací metod sběru dat přesahuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Při definování cílů výzkumu autorka uvádí: „pozorovat děti“ (s. 40), čímž zaměňuje cíl s metodou zkoumání. Dále již v textu pracuje terminologicky správně, stanovuje 4 výzkumné otázky. V jejich znění mi chybí otázka, která by více korespondovala s cílem „zjistit postoj učitelek“. Situaci řeší 14 připravených otázek do rozhovoru, kde je jednoznačně znát, že je mířeno i k tomuto cíli. Je možná trochu škoda, že se autorka až příliš držela struktury rozhovoru, velmi málo jsou kladeny otázky doplňující, vyplývající z odpovědí respondenta (patrně ze záznamů z rozhovorů, kterou jsou všechny přílohou práce). Ponoření se hlouběji do rozhovoru mohlo přinést další přínosná data. Důvodem může být počáteční badatelská nejistota a omezený čas na vedení rozhovoru. Oboje u bakalářské práce pochopitelné. K pozorování dětí při tvořivé hře autorka využila záznamový arch, který si sama vytvořila. Zdá se, že při tvorbě vyšla z teoretických konceptů v první části práce, i když tuto návaznost explicitně neuvádí. Pozitivně vnímám, že nás autorka detailněji seznamuje i s programem *Tvořivá hra*.

Obsahovou analýzou dat z rozhovorů a pozorování autorka vytvořila 8 tematických kategorií, jejichž pointu dobře demonstruje na úryvcích z rozhovorů. V následné diskusi uvádí přehledně odpovědi na všechny výzkumné otázky. O postoji učitelek k tvořivé hře a polytechnické výchově se dozvídáme z 8 prezentovaných kategorií (např. 5.3 *Změny postojů, jednání, prostředí pro aktivity s dětmi*). Tedy i tento cíl byl naplněn. Očekávala bych větší propojení analyzovaných dat s teoretickými východisky. Autorka ve výzkumu zjistila řadu hodnotných informací o významu polytechnické výchovy pro rozvoj dítěte předškolního věku. Opření se o autory citované v teoretické části by jim dalo ještě větší váhu. Na druhou stranu relevantnost zjištěných dat autorka vyzdvihla v diskusi tím, že se odkázala na zahraniční studie, které se zabývaly podobným tématem.

Z formálního hlediska text obsahuje všechny povinné náležitosti bakalářské práce. Rozsahem výrazně přesahuje minimální limit. Některé části v teoretických východiscích mohly být zkráceny nebo přesunuty do příloh (např. množství doslovných citací definic pojmu tvořivost na str. 25-26 nebo vyčerpávající výčet cílů a vzdělávací nabídky oblastí RVP PV na str. 31-34). Bibliografická norma je užívána správně, všechny prameny jsou uvedeny v seznamu použitých informačních zdrojů. Pro lepší přehlednost bych doporučovala oddělení literatury od elektronických odkazů. Celkem autorka použila 45 zdrojů, což je na bakalářskou práci nadprůměrný počet. Z toho 9 je zahraničních. Vytknout lze velké množství sekundárních citací, a to i u autorů, jejichž díla se dají dobře dohledat (např. Vygostkij). Práce je psána bez výskytu gramatických chyb a překlepů. Stylistické obraty jsou na adekvátní akademické úrovni a zároveň jsou dobře čtivé. Z etického hlediska výzkumu byly zachovány všechny nutné standardy.

Bakalářskou práci Barbory Žákové **doporučuji k obhajobě.**

Otázky k obhajobě:

1. Výzkumem byl zjištěn kladný postoj učitelek MŠ k užívání tvořivé hry v polytechnické výchově. Autorka v úvodu k praktické části ale tvrdí, že některé učitelky tuto činnost zavrhnou. V závěru pak uvádí, že budoucí výzkum by se mohl zaměřit na překážky v uplatnění tvořivé hry v polytechnické výchově v MŠ. Čím si zavrhnování vysvětluje? Jaké překážky autorka vnímá?
2. Rozhovory s dětmi realizovány nebyly. Jaký design výzkumu by autorka zvolila, kdyby data sbírala od samotných aktérů tvořivé hry, tedy dětí?
3. Plánuje autorka pokračovat ve spolupráci s Muzeem Říčany? Budou data z výzkumu použita jako materiál do připravované publikace o tvořivé hře?

V Praze dne 20. 5. 2020

Mgr. Michaela Pejchalová